

ANALISIS KEPERLUAN KANDUNGAN BAGI
PEMBANGUNAN MODUL E-BATIK
SEKOLAH MENENGAH SATU
KAJIAN PENEROKAAN

 05-4506832 pustaka.upsi.edu.my Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah PustakaTBainun ptbupsi

NORHAZLEYNA BINTI HAMZAH

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2024

**ANALISIS KEPERLUAN KANDUNGAN BAGI PEMBANGUNAN MODUL
E-BATIK SEKOLAH MENENGAH SATU KAJIAN PENEROKAAN**

NORHAZLEYNA BINTI HAMZAH

**DISERTASI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA PENDIDIKAN
(MOD PENYELIDIKAN)**

**FAKULTI SENI, KELESTARIAN DAN INDUSTRI KREATIF
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS**

2024

Sila tanda (✓)

Kertas Projek

Sarjana Penyelidikan

Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus

Doktor Falsafah

INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Perakuan ini telah dibuat pada 13 (hari bulan) Ogos (bulan) 2024

i. Perakuan pelajar :

Saya, Norhazleya Binti Hamzah, M20211000169, Fakulti Seni, Kelestarian dan Industri Kreatif (SILA NYATAKAN NAMA PELAJAR, NO. MATRIK DAN FAKULTI) dengan ini mengaku bahawa disertasi/tesis yang bertajuk Analisis Keperluan Kandungan bagi Pembangunan Modul E-Batik Sekolah Menengah Satu Kajian Penerokaan adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejelasnya dan secukupnya

Tandatangan pelajar

ii. Perakuan Penyelia:

Saya, Prof. Madya Dr. Harozila binti Ramli (NAMA PENYELIA) dengan ini mengesahkan bahawa hasil kerja pelajar yang bertajuk Analisis Keperluan Kandungan bagi Pembangunan Modul E-Batik Sekolah Menengah Satu Kajian Penerokaan (TAJUK) dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian/sepenuhnya syarat untuk memperoleh Ijazah Sarjana Pendidikan (SILA NYATAKAN NAMA IJAZAH).

13 Ogos 2024

Tarikh

PROF MADYA DR HAROZILA BINTI RAMLI
Jabatan Seni dan Reka Bentuk
Fakulti Seni, Kelestarian dan Industri Kreatif
Universiti Pendidikan Sultan Idris
Tandatangan Penyelia

 UPSI/IPS-3/BO 31
 Pind.: 01 m/s:1/1

**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH /
 INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES**
**BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS PROJEK
 DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORM**

Tajuk / Title : Analisis Keperluan Kandungan bagi Pembangunan Modul E-Batik Sekolah Menengah Satu Kajian Penerokaan

No. Matrik / Matric's No. : M20211000169

Saya / I : Norhazleya Binti Hamzah
 (Nama pelajar / Student's Name)

mengaku membenarkan Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek (Kedoktoran/Sarjana)* ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-
acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI.
The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan penyelidikan.
Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran antara Institusi Pengajian Tinggi.
The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah / Please tick (✓) for category below:-

☐ **SULIT / CONFIDENTIAL**

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia Rasmi 1972. / Contains confidential information under the Official Secret Act 1972

☐ **TERHAD / RESTRICTED**

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / Contains restricted information as specified by the organization where research was done.

☒ **TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS**

 (Tandatangan Pelajar / Signature)

PROF. Madya DR HAROZIQA BINTI RAMLI
 Jabatan Seni dan Reka Bentuk
 Fakulti Seni, Kelestarian dan Industri Kreatif
 Universiti Pendidikan Sultan Idris
 (Tandatangan & Cop Rasmi / Signature & Official Stamp)
 & (Nama & Cop Rasmi / Name & Official Stamp)

 Tarikh: 20th May 2024

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini **SULIT** @ **TERHAD**, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai **SULIT** dan **TERHAD**.

Notes: If the thesis is **CONFIDENTIAL** or **RESTRICTED**, please attach with the letter from the organization with period and reasons for confidentiality or restriction.

PENGHARGAAN

Alhamdulillah dengan izinNya disertasi kajian ini telah sempurna dan berjaya disiapkan bagi melengkapkan keperluan Sarjana Pendidikan Seni, Universiti Pendidikan Sultan Idris. Ucapan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih tidak terhingga kepada penyelia utama iaitu Prof. Madya Dr. Harozila binti Ramli yang sentiasa memberikan kata-kata semangat dan tidak pernah jemu membimbing, sanggup meluangkan masa walaupun sibuk dengan jadual harian dan nasihat sepanjang menyiapkan disertasi kajian ini. Saya juga mengucapkan terima kasih kepada penyelia bersama Prof. Madya Dr. Zahuri bin Khairani memberikan sokongan dan sepanjang tempoh pengajian. Perhatian yang diberikan oleh penyelia saya bagi kajian ini sangat memberikan sumber inspirasi serta tidak putus asa dalam memberikan cadangan dan perbincangan membantu memudahkan proses penulisan disertasi. Segala nasihat dan perhatian yang diberikan menjadi mendorong kepada saya menyiapkan disertasi ini dengan sempurna dan berada di landasan yang jelas serta menepati masa tempoh pengajian. Seterusnya ucapan ribuan terima kasih kepada semua pensyarah-pensyarah UPSI yang terlibat secara langsung dan tidak langsung sepanjang pengajian serta telah mencurahkan ilmu pengetahuan membimbing saya ketika menghadiri kuliah dan bengkel yang telah diadakan. Terima kasih juga kepada semua pakar dalam kajian ini serta memberikan ulasan dan komen yang sangat membantu saya dalam menyempurnakan kajian ini. Buat teman perjuangan yang tidak pernah mengeluh dan menemani saya di dalam susah dan senang sentiasa memberikan kata-kata semangat dan rangsangan terutama guru-guru di bawah tajaan Hadiah Latihan Persekutuan 2021 di UPSI dan luar kampus serta sahabat yang sama-sama mencurahkan tenaga dan bakti di dalam Persatuan Pengajian Siswazah sesi 2021/2022. Teristimewa buat insan yang amat saya cintai dan sayangi ditujukan kepada suami tercinta yang dari mula lagi memberikan dorongan dan semangat untuk saya menyambung pelajaran di menara gading sebagai anak kandung suluh budiman serta sentiasa setia mendengar dan memberikan nasihat. Buat permata hati anakanda tersayang Muhammad Aidid Rayyan dan Muhammad Irfan Luqman sentiasa memberikan semangat dan memahami kesibukan saya sepanjang menyempurnakan kajian ini dan buat ibu dan ayah tersayang tidak pernah putus berdoa kejayaan saya hingga hari ini. Syukur kepadaNya dengan limpah kurnia yang diberikan ini menjadi peniup semangat saya untuk terus mengejar cita-cita ke peringkat PhD suatu hari nanti, terima kasih untuk segalanya yang melakar kenangan dan nostalgia di menara gading.

ABSTRAK

Tujuan kajian ini adalah untuk meneroka keperluan kandungan bagi modul E-Batik Pendidikan Seni Visual (PSV) sekolah menengah. Kajian ini menggunakan kaedah campuran iaitu kualitatif dan kuantitatif berdasarkan kajian kes. Objektif kajian ini untuk mengenal pasti tahap pengetahuan, kandungan dan keperluan pembangunan modul E-batik sekolah menengah. Data kualitatif ini diperoleh daripada temu bual separa struktur dan analisis Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran (DSKP) bidang Seni Kraf Batik PSV Tingkatan Lima. Bagi kaedah kuantitatif pula soal selidik telah dilakukan untuk mendapatkan kesepakatan pakar tentang keperluan modul E-batik yang dicadangkan oleh guru dan bakal guru PSV. Kajian ini melibatkan lima orang guru PSV, 20 orang pelajar studio batik Fakulti Seni Kelestarian dan Industri Kreatif di Universiti Pendidikan Sultan Idris, Tanjung Malim, Perak dan 10 orang panel pakar. Analisis tahap pengetahuan guru PSV ialah 60% dan bakal guru PSV ialah 80% tentang DSKP bidang Seni Kraf Batik Tingkatan Lima. Dapatan keperluan modul E-Batik yang diperoleh disokong 100% oleh guru dan bakal guru PSV serta terdapat cadangan bersesuaian menjadi nilai tambah sebagai bahan bantu mengajar terutama untuk guru PSV di sekolah menengah. Kesepakatan pakar diperoleh melalui teknik *Fuzzy Delphi Methods* (FDM). Seramai 10 orang pakar untuk mendapatkan kesepakatan pakar terhadap kontruk cadangan sumber dan bahan modul E-batik. Kesepakatan pakar dicapai apabila 19 item yang dicadangkan oleh responden diterima. Dapatan peratus kesepakatan pakar yang diperoleh ialah 93% iaitu melebihi atau sama dengan 75%, nilai *Threshold* (d) ≤ 2.0 dan *defuzzification* ≥ 0.5 melepasi syarat-syarat FDM. Sumbangan kajian ini memberikan kesan positif serta kesedaran bagi guru dan bakal guru PSV untuk menguasai ilmu pedagogi bidang Seni Kraf Batik dan pengintegrasian TMK di dalam bilik darjah bagi mata pelajaran PSV.

ANALYSIS OF CONTENT REQUIREMENTS FOR THE DEVELOPMENT OF SECONDARY SCHOOL E-BATIK MODULE AN EXPLORATORY STUDY

ABSTRACT

The purpose of this study was to explore the content requirements for the E-Batik module of Visual Art Education (PSV) in secondary schools. This study is a mixed method, which is qualitative and quantitative based on case studies. The objective of this study was to identify the level of knowledge, content, and development needs of the secondary school E-Batik module. This qualitative data was obtained from semi-structured interviews and analysis of the Curriculum and Assessment Standard Document (DSKP) in the field of PSV Batik Craft Art for Form Five. As for the quantitative method, a questionnaire was conducted to obtain expert agreement on the requirements of the E-Batik module proposed by PSV teachers and prospective teachers. This study involved five PSV teachers, 20 batik studio students from the Faculty of Arts, Sustainability, and Creative Industries at the Sultan Idris University of Education, Tanjung Malim, Perak, and 10 expert panels. Knowledge level analysis of Form Five Batik Craft Art DSKP showed PSV teachers obtained 60% while the prospective PSV teachers attained 80%. The findings of the E-Batik module requirements obtained were supported 100% by PSV teachers and prospective teachers, and suitable suggestions given as an added value as teaching aids, especially for PSV teachers in secondary schools. Expert consensus was obtained through the Fuzzy Delphi Methods (FDM) technique. A total of 10 experts were asked to get agreement on the proposed structure of resources and materials for the E-Batik module. Expert agreement was reached when 19 items suggested by respondents were accepted. The percentage of expert agreement obtained was 93%, which was greater than or equal to 75%, threshold value $(d) \leq 2.0$, and defuzzification ≥ 0.5 passed the conditions of FDM. The contribution of this study provided positive effects and awareness for PSV teachers and future teachers to master the pedagogy of Batik Craft Art and the integration of ICT in the classroom for PSV subjects.

KANDUNGAN

Muka Surat

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
PENGESAHAN PENYERAHAN DISERTASI	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xiii
SENARAI RAJAH	xvi

 05-4506832	 SINGKATAN PERKATAAN	 Perpustakaan Tuanku Bainun Kampus Sultan Abdul Jalil Shah	 PustakaTBainun	 xvii	ptbupsi
--	--	--	--	--	---------

BAB 1 PENGENALAN

1.1	Pendahuluan	1
1.2	Latar Belakang	3
1.3	Penyataan Masalah	14
1.4	Objektif Kajian	20
1.5	Persoalan Kajian	21
1.6	Tujuan Kajian	21
1.7	Kerangka Teori Kajian	22
1.8	Kerangka Konseptual Kajian	22
1.9	Definisi Operasional	24
1.9.1	Analisis	25
1.9.2	Keperluan Modul	25

1.9.3	Kandungan Modul	26
1.9.4	Modul Elektronik	26
1.9.5	Batik	27
1.10	Kepentingan Kajian	28
1.11	Batasan Kajian	30
1.12	Rumusan	33

BAB 2 SOROTAN LITERATUR

2.1	Pendahuluan	34
2.2	Pendidikan Seni Visual	35
2.3	Seni Kraf Batik	38
2.4	Elemen Merentas Kurikulum	46
2.4.1	Teknologi Maklumat dan Komunikasi dalam Pengajaran dan Pembelajaran (PdP)	54
2.5	Kurikulum Standard Sekolah Menengah (KSSM) Seni Kraf Batik Tingkatan lima	65
2.5.1	Standard Kandungan dan Standard Pembelajaran	67
2.5.2	Standard Prestasi	70
2.6	Guru Pendidikan Seni Visual	72
2.7	Bakal Guru	76
2.8	Modul Pengajaran dan Pembelajaran (PdP)	80
2.9	E-Modul dalam Pengajaran dan Pembelajaran (PdP)	94
2.9.1	Analisis Keperluan E-Modul	105
2.9.2	Analisis Kandungan E-Modul	117
2.10	Model Training Needs Assessment oleh Rossett (1987)	129
2.11	Kerangka Standard Guru Malaysia 2.0	134

2.12	Kerangka Teori Pengetahuan Teknologikal Pedagogikal Kandungan (PTPK) (Koehlar & Mishra, 2009)	137
2.13	Rumusan Kerangka dan Model	146
2.14	Rumusan	148

BAB 3 METODOLOGI

3.1	Pendahuluan	150
3.2	Kaedah Kajian	151
3.3	Reka Bentuk Kajian	151
3.4	Kerangka Kajian	153
3.5	Kaedah Pengumpulan Data	159
3.5.1	Kajian Rintis	159
3.5.2	Analisis Dokumen	160
3.5.3	Temu Bual Separa Berstruktur	161
3.6	Matriks Pengumpulan Data	162
3.7	Proses dan Prosedur Pengumpulan Data	164
3.7.1	Membuat Perancangan	168
3.7.2	Perincian Kerja	170
3.7.3	Komunikasi Dapatan	173
3.8	Teknik <i>Fuzzy Delphie</i> (FDM)	174
3.8.1	Prosedur Kajian	176
3.9	Kesahan dan Kebolehpercayaan Data	184
3.10	Rumusan	185

BAB 4 ANALISIS DATA

4.1	Pendahuluan	187
4.2	Data Demografi	188

A.	Demografi Guru PSV	188
4.2.1	Data Profil Latar Belakang Guru Pendidikan Seni Visual Mengikut Jantina	188
4.2.2	Data Profil Mengikut Umur Guru Pendidikan Seni Visual	190
4.2.3	Data Profil Mengikut Pencapaian Akademik Tertinggi Guru Pendidikan Seni Visual	191
4.2.4	Data Profil Mengikut Pengalaman Guru PSV Mengajar Mata Pelajaran PSV	193
4.2.5	Rumusan Demografi Guru PSV	195
B.	Demografi Bakal Guru PSV	197
4.2.6	Data Profil Latar Belakang Bakal Guru PSV Mengikut Jantina	197
4.2.7	Data Profil Mengikut Umur Bakal Guru Pendidikan Seni Visual	198
4.2.8	Data Profil Mengikut Pencapaian Akademik Tertinggi Bakal Guru Pendidikan Seni Visual	200
4.2.9	Data Profil Bidang Pengkhususan Bakal Guru Pendidikan Seni Visual	201
4.2.10	Data Profil Pengalaman Bakal Guru PSV Dalam Studio Batik	202
4.2.11	Rumusan Demografi Bakal Guru PSV	205
4.3	Analisis 1: Tahap Pengetahuan Bakal Guru Dan Guru Pendidikan Seni Visual tentang DSKP bidang seni kraf batik tingkatan lima Seni Kraf Batik	207
4.3.1	Kompetensi/ Tahap Pengetahuan Sedia Ada Guru dan Bakal Guru PSV dalam DSKP Seni Kraf Batik	207
4.3.2	Rumusan Tahap Pengetahuan Guru PSV Bidang Bidang Seni Kraf Batik Tingkatan Lima	242
4.3.3	Rumusan Tahap Pengetahuan Bakal Guru PSV Bidang Seni Kraf Batik Tingkatan Lima	244
4.4	Analisis 2: Kandungan Modul E-Batik PSV dalam PdP	246

4.4.1	Nilai Tambah Dalam Proses Pengajaran Dan Pembelajaran	247
4.4.2	Tafsiran Standard Kandungan, Standard Pembelajaran dan Standard Prestasi	257
4.4.3	Kandungan dan Agihan Masa Bagi Bidang Seni Kraf Batik	259
4.4.4	Standard Kandungan Seni Kraf Batik	261
4.4.5	Cadangan Rancangan Pengajaran Harian Bidang Seni Kraf Batik	265
4.4.6	Tahap Penguasaan Seni Kraf Batik	270
4.4.7	Rumusan Kandungan bagi Modul E-batik PSV dalam Pengajaran dan Pembelajaran	276
4.5	Analisis 3: Keperluan Membangunkan Modul E-Batik PSV dalam PdP	277
4.5.1	Kekurangan Sumber/ Rujukan Sedia Ada	278
4.5.2	Modul E-Batik Sebagai Sokongan Alternatif dalam PdP	289
4.5.3	Pengajaran dan Pembelajaran Berbantuan E-Modul	297
4.5.4	Cadangan Sumber dan Bahan Yang Sesuai Dalam Modul E-Batik	303
4.5.5	Mengintegrasikan Teknologi Maklumat dan komunikasi dalam pengajaran dan pembelajaran seni kraf batik	313
4.5.6	Rumusan Keperluan Modul E-Batik PSV dalam PdP	324
4.6	Pengesahan Konstruk Elemen Cadangan Keperluan Modul E-Batik PSV dalam PdP Berdasarkan Kesepakatan Pakar Menggunakan Teknik <i>Fuzzy Delphi</i> (FDM)	327

4.6.1	Deskripsi Panel Pakar Bagi Kesahan Konstruk Dapatan Cadangan Keperluan Modul E-Batik	329
4.6.2	Dapatan Kesepakatan Pakar Terhadap Konstruk Cadangan Keperluan Modul E-batik PSV Menggunakan FDM	331
4.7	Keseluruhan Analisis Dapatan	348
BAB 5	KESIMPULAN DAN CADANGAN	
5.1	Pendahuluan	350
5.2	Rumusan Kajian	351
5.3	Sumbangan Kajian	354
5.4	Cadangan Terhadap Pendidikan	363
5.5	Kesimpulan	367
RUJUKAN		370
LAMPIRAN		382

SENARAI JADUAL

No. Jadual	Muka Surat
1.1 Transisi Peralihan daripada KBSM kepada KSSM	4
1.2 Modul Elektronik Kraf Batik Sedia Ada	17
1.3 Modul Elektronik Bagi Mata Pelajaran Sedia Ada	18
2.1 Organisasi Kandungan dan Agihan Masa bagi KSSM Pendidikan Seni Visual Tingkatan Lima	37
2.2 Kajian Seni Kraf batik	39
2.3 Kajian Elemen Merentas Kurikulum	49
2.4 Kajian TMK dalam PdP Pendidikan Seni Visual	56
2.5 Dapatan Penilaian Pemerhatian	62
2.6 Kekekapan dan Peratusan untuk Semua Item dalam Setiap Kategori	64
2.7 Standard Kandungan dan Standard Pembelajaran Seni Batik	68
2.8 Standard Prestasi Seni Batik	70
2.9 Perbandingan Sebelum dan Selepas Menggunakan Surih LED	74
2.10 Kajian Modul Pengajaran dan Pembelajaran.	81
2.11 Maklum Balas Motivasi Pelajar Terhadap Pembelajaran Buku Bergambar	91
2.12 Kajian Modul Elektronik dalam PdP	95
2.13 Kajian Keperluan Modul Elektronik dalam PdP	106
2.14 Kajian Kandungan Modul Elektronik dalam PdP	118
2.15 Rumusan Peningkatan Tahap Pemahaman dan Pencapaian Pelajar dalam Subjek Tema “Penjajahan di Asia Tenggara Pada Abad Ke-19”	125
2.16 Cadangan Sumber dan Bahan di dalam Modul Integrasi STEM di dalam PSV	126

2.17	Kajian Pengetahuan Pedagogi Ilmu Pengetahuan Guru PSV	138
2.18	Senarai Kerangka dan Model yang digunakan dalam Kajian	147
3.1	Matriks Pengumpulan Data	163
3.2	Temu bual Bersama Responden Kajian	166
3.3	Analisis Pengalaman Panel Pakar	172
3.4	Cadangan Keperluan Sumber dan Bahan Modul E-batik	177
3.5	Skala Fuzzy – 5 Skala	178
3.6	Skala Liker 5 Aras	179
3.7	Analisis Pengalaman Panel Pakar FDM	181
4.1	Bilangan dan Peratusan Demografi Jantina Guru PSV	189
4.2	Bilangan dan Peratusan Demografi Umur Guru PSV	190
4.3	Bilangan dan Peratusan Demografi Pencapaian Akademik Tertinggi Guru PSV	192
4.4	Bilangan dan Peratusan Demografi Pengalaman Mengajar Guru PSV	194
4.5	Bilangan dan Peratusan Demografi Jantina Bakal Guru PSV	197
4.6	Bilangan dan Peratusan Demografi Umur Bakal Guru PSV	198
4.7	Bilangan dan Peratusan Pencapaian Akademik Tertinggi Bakal Guru PSV	200
4.8	Bilangan dan Peratusan Demografi Bidang Pengkhususan Bakal Guru PSV	202
4.9	Bilangan dan Peratusan Demografi Pengalaman Bakal Guru PSV dalam Studio Batik	203
4.10	Bilangan dan Peratusan Tahap Pengetahuan Sedia Ada Guru PSV dalam Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran Seni Kraf Batik	208
4.11	Bilangan dan Peratusan Tahap Pengetahuan Sedia Ada Bakal Guru PSV dalam Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran Seni Kraf Batik	212
4.12	Bilangan dan Peratusan Tahap Penguasaan Guru PSV dalam Proses Penghasilan Seni Kraf Batik	227

4.13	Bilangan dan Peratusan Tahap Penguasaan Bakal Guru PSV dalam Proses Penghasilan Seni Kraf Batik	232
4.14	Kandungan dan Agihan Masa Bagi Bidang Seni Kraf Batik	260
4.15	Rancangan Pembelajaran KSMM Bidang Seni Kraf Batik	266
4.16	Cadangan RPH Bidang Seni Kraf Batik	267
4.17	Tahap Penguasaan Seni Kraf batik	271
4.18	Kekurangan Sumber/ Rujukan Sedia dalam Proses PdP Seni Kraf Batik Guru PSV	280
4.19	Kekurangan Sumber/ Rujukan Sedia dalam Pembelajaran Bakal Guru PSV	285
4.20	Cadangan Sumber dan Bahan yang Sesuai dalam Modul E-batik	304
4.21	Analisis Tempoh Pengalaman Panel Pakar FDM	330
4.22	Kandungan Borang Soal Selidik FDM	332
4.23	Proses Mendapatkan Nilai Purata Fuzzy (m1, m2, m3) Daripada <i>Fuzzy Scale</i>	334
4.24	Nilai Threshold (d) bagi Konstruk Cadangan Keperluan Modul E-batik	338
4.25	Peratusan Kesepakatan Pakar	340
4.26	Proses Menentukan Skor (Kedudukan/ Keutamaan Item)	342
4.27	Paparan Kedudukan (Ranking) Mengikut Keutamaan bagi Setiap Item Cadangan Keperluan Modul E-batik PSV	347

SENARAI RAJAH

No. Rajah	Muka Surat
1.1 Kerangka Konseptual Kajian	23
2.1 Faktor-faktor yang Menyumbang dalam Penerapan Identiti Budaya Tempatan untuk Mata Pelajaran Seni Di Sekolah Antarabangsa	45
2.2 Komponen Kemahiran Pengajaran dan pembelajaran	69
2.3 Markah Tugas Reka Corak Batik Motif Rama-rama Pelajar-pelajar Tahun 5	88
2.4 Peratusan Ujian Pra dan Ujian Pasca Keseluruhan	92
2.5 Model Rossett (1987) iaitu Model Training Needs Assessment	130
2.6 Kerangka SGM 2.0	135
2.7 Model Pengetahuan Guru (Grossman 1990)	140
2.8 Kerangka Teori Pengetahuan Teknologikal Pedagogikal Kandungan (PTPK): Adaptasi Mishra & Koehler (2006)	145
3.1 Kerangka Kajian	154
3.2 Proses dan Prosedur Kajian	167
3.3 Proses Pengumpulan Data FDM	176
4.1 Nilai Tambah dalam Proses Pengajaran dan Pembelajaran	248
4.2 Tafsiran Standard Kandungan, Standard Pembelajaran dan Standard Prestasi	258
4.3 Standard Kandungan Seni Kraf Batik	262

SENARAI SINGKATAN

ABM	Alat dan Bahan
ADDIE	<i>Analysis, Design, Development, Implementation, and Evaluation</i>
AR	<i>Augmented Reality</i>
BBM	Bahan Bantu Mengajar
BPK	Bahagian Pembangunan Kurikulum
DSKP	Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran
EMK	Elemen Merentas Kurikulum
FSKIK	Fakulti Seni Kelestarian dan Industri Kreatif
FYP	<i>Final Year Project</i>
IPT	Institut Pengajian Tinggi
ISMP	Ijazah Sarjana Muda dengan Pendidikan
JPN	Jabatan Pendidikan Negeri
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KPT	Kementerian Pengajian Tinggi
KRSV	Kerja Kursus Seni Visual
KSPK	Kurikulum Standard Prasekolah Kebangsaan
KSSM	Kurikulum Standard Sekolah Menengah
KSSR	Kurikulum Standard Sekolah Rendah
LPM	Lembaga Peperiksaan Malaysia
PBD	Pentaksiran Berasaskan Bilik Darjah
PBS	Pentaksiran Berasaskan Sekolah
PdP	Pengajaran dan Pembelajaran

PdPc	Pelaksanaan Pembelajaran dan Pemudahcaraan
PdPR	Pelaksanaan Pengajaran dan Pembelajaran Di Rumah
PhD	Ijazah Kedoktoran
PKG	Pusat Perkembangan Guru
PKP	Perintah Kawalan Pergerakan
PPD	Pejabat Pendidikan Daerah
PPIK	Pengetahuan Pedagogi Ilmu Kandungan
PPP	Pegawai Perkhidmatan Pendidikan
PPPM	Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia
PSV	Pendidikan Seni Visual
PT3	Pentaksiran Tingkatan Tiga
RMIC	Research Management Innovation Centre
RPH	Rancangan Pengajaran Harian
RPT	Rancangan Pengajaran Tahunan
SGM 2.0	Standard Guru Malaysia 2.0
SPM	Sijil Pelajaran Malaysia
STEM	<i>Science, Technology, Engineering and Mathematics</i>
STPM	Sijil Tinggi Pelajaran Malaysia
TMK	Teknologi Maklumat dan Komunikasi
TNA	<i>Training Needs Assessment</i>
TP	Tahap Pengetahuan
TVET	<i>Technical and Vocational Education Training</i>
UiTM	Universiti Teknologi Mara
UPSI	Universiti Pendidikan Sultan Idris

BAB 1

PENDAHULUAN

Pendidikan hari ini telah mengalami kemajuan yang luar biasa pada abad ke-21 dari segi pengintegrasian penggunaan Teknologi Maklumat dan Komunikasi (TMK). Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) juga telah mengambil pelbagai usaha untuk memartabatkan pendidikan negara setaraf dengan pendidikan di peringkat antarabangsa. Antara yang diberi perhatian terutama abad ke-21 ini adalah pengajaran dan pembelajaran berasaskan TMK dalam silibus Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran (DSKP) Pendidikan Seni Visual (PSV) sekolah menengah. Penggunaan TMK kini semakin berkembang maju dalam pembangunan inovasi pengajaran dan pembelajaran (PdP) yang seiring dengan kemajuan pada hari ini.

DSKP Pendidikan Seni Visual tingkatan empat dan lima menyatakan antara elemen merentas kurikulum (EMK) ialah TMK dalam pengajaran dan pembelajaran (PdP) memastikan murid dapat mengaplikasikan mengukuhkan pengetahuan dan kemahiran asas TMK yang dipelajari (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2018). Kaedah-kaedah baharu dengan ciri-ciri menarik untuk mengajar unsur-unsur budaya tertentu bukan sahaja akan mencetuskan pembelajaran malah dapat menyemai nilai-nilai yang disasarkan dalam diri pelajar terutama yang tinggal di negara berbilang kaum (Siti Zuraida & Mohamad Nizam, 2021). Antara yang diberikan perhatian dalam DSKP silibus sekolah menengah ialah seni kraf batik pelajar tingkatan lima bagi menyemai minat dan menghargai warisan tekstil yang sangat popular di Malaysia.

Guru boleh mempelbagaikan kaedah PdP seperti mengintegrasikan penggunaan TMK dalam bidang seni kraf batik berdasarkan silibus PSV tingkatan lima. Ini terbukti dapatan kajian lepas menyatakan, apabila guru menggunakan internet murid dapat lihat, mendengar lebih jelas seni kraf ataupun seni warisan lain (Wan Lokman, Ahmad Nidzam & Ridzuan, 2020). Penyediaan bahan bantu PdP yang sesuai dengan zaman digital adalah sangat perlu supaya guru-guru tidak ketinggalan dalam abad ke-21. Guru PSV perlu seiring dan mengejar tuntutan TMK dalam dunia pendidikan serta mengorak langkah maju ke hadapan terutama dalam bidang opsyen yang menjadi kepakaran pendidik.

Tujuan kajian ini adalah untuk satu kajian penerokaan tentang analisis keperluan kandungan bagi pembangunan modul E-batik sekolah menengah. Analisis keperluan kandungan ini untuk meneroka dapatan data yang diperolehi bagi menjawab persoalan kajian yang dikaji oleh penyelidik.

1.2 Latar Belakang Kajian

Modul adalah merupakan satu panduan bagi guru dalam melaksanakan PdP di dalam bilik darjah. Bagi mata pelajaran PSV modul merupakan salah satu penambahbaikan dalam mempelbagaikan sumber BBM. Menurut (Sidek Mohd Noah & Jamaludin, 2005) menyatakan perkataan modul digunakan secara meluas oleh orang perseorangan atau organisasi bagi menghasilkan pelbagai bahan, alat, sumber dan panduan dalam bentuk penerbitan dengan tujuan untuk mencapai matlamat tertentu. Menurut Gibbons 1971 (Sidek Mohd Noah & Jamaludin, 2005) menyatakan pada abad ke-19 satu rancangan pembelajaran dapat meningkatkan kecekapan pelajar sendiri dengan topik serba lengkap. Modul merupakan pembelajaran secara individu dan kelas yang melibatkan guru sebagai tunjuk ajar dan panduan (Sidek Mohd Noah & Jamaludin,

Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM) telah digantikan dengan menggunakan panduan baru iaitu Kurikulum Standard Sekolah Menengah sejajar dengan perubahan yang berlaku pada peringkat sekolah rendah iaitu Kurikulum Standard Sekolah Rendah. Perubahan ini sangat memberikan impak terutama dalam mata pelajaran PSV dalam penerapan TMK dalam pelaksanaan PdP di dalam bilik darjah. KBSM telah di semak berdasarkan saranan dalam kandungan PPPM yang memberikan penekanan kemahiran abad ke-21. Pada tahun 2019 KSSM telah dilaksanakan bagi murid menengah rendah bagi tingkatan 1, 2 dan 3.

Jadual 1.1

Transisi Peralihan daripada KBSM kepada KSSM

Transisi peralihan daripada KBSM kepada KSSM					
Kohort	Tingkatan 1	Tingkatan 2	Tingkatan 3	Tingkatan 4	Tingkatan 5
2017	KSSM	KBSM	KBSM	KBSM	KBSM
2018	KSSM	KSSM	KBSM	KBSM	KBSM
2019	KSSM	KSSM	KSSM	KBSM	KBSM
2020	KSSM	KSSM	KSSM	KSSM	KBSM
2021	KSSM	KSSM	KSSM	KSSM	KSSM

Sumber: Yusriza, Afida & Mohamad Hanif (2021)

Berdasarkan jadual 1.1 di atas, menunjukkan data transisi peralihan daripada KBSM kepada KSSM dalam pelaksanaan di sekolah menengah bermula tahun 2017 sehingga tahun 2021 yang melibatkan murid tingkatan 1 hingga tingkatan 5. Bagi pelaksanaan KSSM rintis ialah kohort murid 2017 tingkatan 1, 2018 kohort murid tingkatan 2, 2019 kohort murid tingkatan 3, 2020 kohort murid tingkatan 4 dan akhir sekali kohort murid tingkatan 5. Peralihan KBSM kepada KSSM meliputi ke semua mata pelajaran termasuk PSV. Silibu KSSM juga telah berubah bagi murid tingkatan 1 hingga 5 kerana bagi seni kraf batik tidak lagi diajar pada peringkat menengah rendah. Bagi bidang seni kraf batik hanya murid menengah atas sahaja yang mempelajari iaitu tingkatan 5.

Era Teknologi maklumat dan komunikasi telah berkembang dalam pendidikan pada tahun 90-an lagi. Inisiatif sekolah pintar Malaysia (smart school) mula dilancarkan pada tahun 1999 (Janet & Roslinda, 2020). Pelan strategik Pembestarian sekolah telah dilancarkan pada tahun 2016 sehingga 2020 oleh Bahagian Teknologi Pendidikan (BTP) KPM. Di Malaysia komputer mikro atau komputer peribadi mula diperkenalkan di sekolah pada awal tahun 1980 sebagai alat menaip dan membantu

pengurusan serta pentadbiran di sekolah (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2016). Pada tahun 1983 kelab komputer ditubuhkan secara sukarela oleh pihak sekolah dengan batuan Persatuan Ibu Bapa (PIBG) dan swasta dan mata pelajaran literasi komputer di ajar (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2016). Pada tahun yang sama mata pelajaran Pengenalan kepada Komputer sebagai percubaan dilaksanakan di 20 buah sekolah menengah bagi murid tingkatan 4 dan bagi tingkatan 1 di 60 buah sekolah pada tahun 1992 (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2016). Kemasukan mata pelajaran ini bagi menggalakkan guru dan murid menggunakan komputer sebagai ABM dalam PdP dan meningkatkan kesedaran di kalangan warga KPM.

Anjakan 7 di dalam PPPM 2013 hingga 2025 menyatakan manfaat ICT bagi meningkatkan kualiti pembelajaran di Malaysia. Dapatan laporan PPPM ini juga mendapati penggunaan ICT di sekolah masih tidak mencapai tahap yang memuaskan, baik dari segi kualiti mahupun kuantiti (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2013). Laporan PPPM menyatakan pada tahun 2010 mendapati bahawa lebih kurang 80% guru menggunakan ICT kurang satu jam seminggu. Dapatan ini juga diperoleh daripada sepertiga murid menyatakan guru mereka menggunakan ICT secara tetap. Anjakan ini juga memberikan perhatian memaksimumkan penggunaan ICT bagi mata pelajaran jarak jauh dan pembelajaran sendiri untuk memperluaskan akses tanpa sempadan (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2013).

Berdasarkan Rancangan Malaysia Kesebelas (RMK11) 2016 hingga 2020 bab lima teras tiga menyatakan pembestarian pembelajaran murid abad ke-21 dibesarkan dalam persekitaran digital oleh pelbagai jenis peralatan ICT seperti telefon bimbit, komputer, komputer riba, tablet, dan alat permainan digital (Kementerian Pendidikan

Malaysia, 2016). Bidang pembelajaran kemahiran abad ke-21 ini merangkumi tema utama iaitu kemahiran ICT. Pembestarian sekolah ini dalam RMK11 merupakan satu agenda bagi merealisasikan peningkatan kualiti PdP serta mengayakan hasil pembelajaran melalui penggunaan ICT diperluaskan ke semua sekolah di seluruh negara. Pelaksanaan pengajaran yang mengintegrasikan Kemahiran Berfikir Aras Tinggi (KBAT) menetapkan penggunaan BBM sebagai keperluan yang utama di dalam memastikan proses pengajaran dan pembelajaran (PdP) dapat mencapai matlamat yang sepatutnya (Mohd Syaubari, 2017). Menurut Muhammad Affan, Erda Wati, dan Jowaty (2022) berdasarkan dapatan kajian Norfariza & Nurfadhillah, kemahiran guru pada masa kini perlu dilihat dari aspek perancangan guru dalam melaksanakan KBAT, strategi pengurusan PdPc, kemahiran menggunakan TMK dan kemahiran mengurus bilik darjah

Gelombang 1 (2013 hingga 2015) ialah mempertingkatkan asas ICT bagi sekolah di bawah KPM. Usaha ini dilakukan bagi memastikan infrastruktur ICT asas dan kompetensi sentiasa tersedia di seluruh sistem, dan tidak terikat dengan mana-mana landasan teknologi yang khusus (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2013). Keutamaan yang akan diberi oleh KPM ialah:

- (i) memastikan murid dan guru mempunyai akses cukup kepada peralatan ICT
- (ii) menyediakan sistem pendidikan dengan platform pembelajaran dan jaringan lebar jalur yang mencukupi bagi penggunaan perkhidmatan ICT
- (iii) memastikan semua guru mempunyai kompetensi asas dalam ICT.

Gelombang 2 (2016-2020) ialah memperkenalkan inovasi dalam ICT oleh KPM. Melakukan transformasi dalam bilik darjah dengan penggunaan ICT dalam

membangunkan KBAT. Melalui PPPM yang menjadi panduan bagi seluruh warga KPM terutama guru sebagai fasilitator melaksanakan penggunaan TMK dalam bilik darjah sebagai BBM yang sangat menarik dan interaktif.

PSV merupakan mata pelajaran yang telah diwajibkan bagi pelajar menengah rendah bagi tingkatan 1, 2 dan 3. Bagi murid menengah atas pula PSV merupakan mata pelajaran elektif yang menjadi pilihan bagi tingkatan empat dan tingkatan lima yang akan menduduki Sijil Pelajaran Malaysia (SPM). PSV juga menjadi mata pelajaran yang dapat mengenal pasti potensi dalam bidang seni dan bakat yang terpendam bermula dari peringkat kanak-kanak hingga remaja. Pandangan ini adalah berpadanan dengan Ardiana & Che Aleha (2020) menyatakan PSV merupakan satu mata pelajaran yang dapat mengilap kebolehan dan pengetahuan seseorang melalui persepsi visual, imaginasi dan daya pemikiran. Silibus kurikulum mata pelajaran PSV yang telah disediakan oleh Bahagian Pembangunan Kurikulum (BPK) merangkumi strategi PdP yang berkesan seiring kemajuan pendidikan pada hari ini bagi melahirkan modal insan yang holistik.

Bidang PSV sekolah menengah meliputi enam bidang utama iaitu; (1) sejarah dan apresiasi seni; (2) seni halus; (3) reka bentuk; (4) seni kraf; (5) komunikasi visual. Bagi kajian ini penyelidik memberikan fokus utama dalam bidang seni kraf batik yang merupakan warisan tekstil negara yang perlu dipelihara serta menarik minat pelajar dalam aktiviti PdP yang disampaikan oleh guru di dalam bilik darjah. Bagi bidang seni kraf batik tajuk ini hanya pelajar tingkatan lima sahaja yang mempelajarinya bagi menengah atas. Seni kraf Batik juga terdapat dalam soalan kerja kursus seni visual (KRSV) Sijil Pelajaran Malaysia (SPM). Menurut Sickler-Voigt dan Debrah (2020)

menyatakan penghasilan seni mewakili penciptaan karya seni, termasuk lukisan, arca, tekstil, pemasangan, produk digital dan persembahan. DSKP tingkatan lima telah dibuat penambahbaikan oleh BPK pada tahun 2018 yang menerapkan EMK dalam mengintegrasikan TMK.

Analisis keperluan merupakan langkah awal bagi mengenal pasti keperluan yang sesuai dan kandungan dalam menyelesaikan sesuatu masalah terutama dalam PdP. Menurut Kamus Dewan Edisi Keempat (2021) analisis ialah penyelidikan atau penghuraian seperti keadaan, masalah atau persoalan. Selain itu menurut Saedah, Muhammad Ridhuan & Rozaini (2021) analisis keperluan pada mulanya mengikut perspektif sejarah adalah dijalankan oleh sebuah organisasi untuk mengenal pasti masalah yang dihadapi oleh mereka atau untuk mengenal pasti keperluan satu-satu

produk baharu.

Keperluan produk akan dikenal pasti melalui dapatan data yang dikumpul untuk dijadikan panduan utama sebelum membina produk baharu terutama membantu bakal guru yang dianggap pendidik generasi muda lepasan Ijazah Sarjana Muda Pendidikan di institusi pengajian awam dan guru PSV sebagai pakar bidang berpengalaman. Menerusi penulisan Mcardle (2022) menyatakan jurulatih dalaman atau perunding menjalankan analisis keperluan untuk mengumpul dan dokumen maklumat mengenai mana-mana tiga isu iaitu; (1) masalah prestasi; (2) jangkaan pengenalan sistem, tugas atau teknologi baharu; (3) keinginan oleh organisasi untuk mendapat manfaat daripada peluang yang dilihat. Ketiga-tiga isu ini dianggap satu titik perubahan yang ingin dilakukan dalam organisasi dalaman. Bagi penyelidikan ini pengkaji ingin meneroka pengetahuan dan pandangan guru PSV berpengalaman,

pelajar studio batik lanjutan dan studio batik tumpuan (FYP) yang merupakan generasi muda yang bakal bergelar guru.

Kajian ini hanya memfokuskan fasa analisis keperluan yang merupakan langkah penting sebelum pembangunan modul yang baru serta memerlukan pendapat awal guru dan bakal guru PSV bagi mengenal pasti keperluan serta kandungan dalam pengajaran seni kraf batik bagi tingkatan lima. Elemen penting yang perlu dianalisis pada peringkat kajian awal adalah kandungan pengajaran yang akan dibina (Noraini & Siti Fatimah, 2021). Menurut Nik Narimah, Nurfaradilla, Muhammad Helmi dan Jurith (2020) menyatakan analisis keperluan dinilai dan digunakan untuk membangunkan matlamat dan tujuan kursus, kandungan kursus bagi melaksanakan pengajaran dan pembelajaran, aktiviti pembelajaran dan penilaian bagi melihat keberkesanan dan kebolegunaan kurikulum yang dibangunkan. Pada peringkat awal kajian ini mengetahui tahap pengetahuan guru dan bakal guru PSV tentang DSKP seni kraf batik tingkatan lima. Kajian ini juga menganalisis secara mendalam dan meneroka kandungan serta keperluan modul E-Batik Sekolah menengah.

E-Modul merupakan pengintegrasian TMK yang mudah dikendalikan oleh guru serta telah tersedia bahan bantu mengajar (BBM) dan aktiviti. Menurut Prihatiningtyas & Nikmatus Sholihah (2020) menyatakan salah satu bahan pengajaran media cetak lain yang boleh dikembangkan menjadi media digital ialah modul yang diubah menjadi modul elektronik (e-modul) yang boleh dilengkapi dengan komponen media lain seperti audio, video, filem, kuiz, atau multimedia. Pandangan ini adalah berpadanan dengan Kurniawan & Kuswandi (2020) menyatakan E-Modul boleh dipersembahkan dalam format multimedia seperti menambah video, audio dan

animasi. Gabungan teks, ilustrasi realistik bergerak serta pemilihan warna yang baik menghasilkan E-Modul yang menarik minat pelajar untuk mengikuti PdP.

Guru yang cemerlang boleh mengenal pasti keperluan dan kaedah yang berkesan bagi menarik perhatian murid dalam pengajaran dan pemudahcaraan (PdPc). Pendekatan PdP guru yang kurang kreatif memberikan suasana tidak aktif kepada murid dan kelihatan bosan. Menurut A. Mazura (2018) kaedah pengajaran dan pengajaran guru bersifat satu hala tanpa mempedulikan tahap kefahaman dalam menjalankan kesediaan murid untuk memulakan pembelajaran, set induksi atau cara untuk menarik perhatian murid dalam memulakan pembelajaran juga tidak kreatif. Guru berhak memilih kaedah dan strategi PdP yang kreatif dan menarik serta tidak hanya bergantung kaedah konvensional di dalam bilik darjah atau bilik seni.

Guru yang berkualiti akan berusaha meningkatkan kualiti PdP seiring dengan peredaran zaman pada hari ini. Kurangnya penguasaan guru dalam pengetahuan ilmu kandungan akan mengganggu proses penyampaian maklumat kepada murid di dalam bilik darjah. Hal ini terbukti melalui kajian lepas, mendapati kekurangan penguasaan ilmu kandungan guru PSV menyebabkan murid tidak dapat menguasai sepenuhnya ilmu dan kemahiran praktik dalam mata pelajaran PSV (Roslina, Nik Mohd Rahimi & Hamdzun, 2019). Bakal guru perlu bersedia menguasai ilmu kandungan silibus PSV sebelum memulakan kerjaya dalam pendidikan bagi melengkapkan diri supaya tidak berlaku keciciran dan mengganggu kelancaran pengajaran dan pembelajaran di dalam bilik darjah. Pandangan ini adalah berpadanan dengan Subahan dan Syed Ismail (2017) menyatakan bahawa guru-guru yang kurang kreatif dalam pengurusan kelas seperti kurang kepelbagaian kaedah pengajaran, kurang penguasaan ilmu dan kepelbagaian

sumber, kurang prihatin kepada pelajar yang lemah akan menyebabkan pelajar tidak berminat untuk mengikuti sesi pengajaran yang dilaksanakan. Penguasaan ilmu terutama silibus PSV adalah penting bagi bakal guru PSV dan menepati kehendak objektif dalam PdP DSKP seni kraf batik, 2018.

EMK adalah merupakan satu komponen yang ditambah baik di dalam Kurikulum Standard Sekolah Menengah bagi tingkatan lima. Elemen ini diterapkan di dalam kurikulum bagi mengukuhkan kemahiran dan keupayaan murid menghadapi cabaran dunia semakin pesat membangun. Kandungan di dalam EMK adalah seperti berikut:

- a) Bahasa
- b) Kelestarian alam sekitar
- c) Nilai murni
- d) Sains dan teknologi
- e) Patriotisme
- f) Kreativiti dan inovasi
- g) Keusahawanan
- h) Teknologi Maklumat dan Komunikasi
- i) Kelestarian global
- j) Pendidikan kewangan

Bidang kraf bagi tajuk seni batik tingkatan lima telah ditetapkan jam minimum bagi proses dan pengajaran adalah sebanyak 10 jam setahun. Penyelidik memberikan fokus EMK bagi penerapan TMK dalam kajian ini. Bagi tahap penguasaan pula melibatkan pengetahuan, kemahiran dan nilai. Penilaian Tahap Penguasaan (TP) bermula daripada TP1 hingga TP6.

Manakala dapatan utama kajian Wan Lokman et al. (2020) menunjukkan EMK berupaya memberikan satu pendedahan kepada murid agar mereka dapat belajar dengan pelbagai sumber dan hal ini terbukti dapatan temu bual bersama guru PSV. Penghasilan modul berasaskan E-book mampu membantu guru mempelbagaikan sumber BBM secara tidak langsung murid mengetahui bagaimana menggunakan buku elektronik. Antara produk inovasi pendidikan ialah perisian multimedia (CD-ROM), buku elektronik, bahan cetakan digital, rakaman audio-video, bahan penerbitan dalam talian seperti brosur atau risalah, poster, kuiz, animasi digital, simulasi dan permainan komputer (Siti Rohana, Azizah & Nordin 2019). Produk inovasi sedia ada pada hari ini sangat bersesuaian dengan keperluan teknologi terkini yang boleh diadaptasikan dalam bilik darjah semasa PdP.

penting serta perlu diberikan perhatian oleh guru terutama mata pelajaran PSV. Silibus PSV tingkatan lima juga menerapkan bidang komunikasi visual dalam proses penghasilan karya seni reka grafik menggunakan perisian dan aplikasi dalam talian. Menurut Suraya dan Md Nasir (2018) menyatakan pakar pendidikan bersetuju kaedah PdP perlu berubah sesuai dengan kemajuan dan perkembangan teknologi. Hal ini selari dengan Wan Lokman et al. (2020) juga menyatakan proses PdP boleh dipelbagaikan dalam PSV dengan pendekatan yang dapat menarik minat generasi baru sesuai dengan era teknologi digital. Hakikat ini guru sebagai fasilitator memainkan peranan penting mengawal dan menyusun strategi dalam mewujudkan suasana PdPc yang menyeronokkan sesuai dengan minat murid tanpa rasa bosan.

BBM berasaskan TMK sangat memudahkan guru dan memberikan suasana yang positif serta menjadikan proses PdP guru lebih terancang. Selain itu, penggunaan BBM berasaskan teknologi memberikan impak yang positif terhadap murid sekiranya guru telah membuat persediaan rapi (Siti Hayati & Halina, 2020). Menurut Roslina, Nik Mohd Rahimi, dan Hamdzun (2020) dapatan kajian lepas guru cemerlang PSV membuat persediaan menyusun dan merancang PdP dengan baik. Guru yang bersedia dan mengatur strategi sebelum memulakan PdP mampu mewujudkan suasana bilik darjah menjadi lebih berkualiti dan bermakna. Modul merupakan bahan pengajaran yang sistematik dan menarik dalamnya tersusun yang merangkumi kandungan, kaedah, dan penilaian yang boleh digunakan secara bebas (Fisnani, Utanto, & Ahmadi, 2020). Hal ini terbukti dapatan kajian Darliz dan Harozila (2020) kandungan modul dapat memberikan panduan dan memberikan kefahaman serta pengetahuan yang jelas kepada murid serta meningkatkan TP selepas menggunakan Modul Bahasa Seni Visual (BSV). Modul juga merupakan sumber tambahan BBM guru yang dapat digunakan di dalam bilik darjah serta mempelbagaikan aktiviti bagi mewujudkan suasana pembelajaran aktif.

Bidang seni kraf batik terdapat di dalam silibus DSKP pelajar tingkatan lima sekolah menengah. Batik sebagai kain yang bercorak dilukis atau diterap dengan lilin dan dicelup (Kamus Dewan Edisi Keempat, 2021). Terdapat beberapa empat jenis proses penghasilan seni kraf batik dalam bidang kraf tingkatan lima sekolah menengah. Isi kandungan PSV adalah luas skopnya melangkaui unsur seni, budaya dan warisan tempatan (Ahmad et al., 2020). Di sekolah menengah di Malaysia kraf batik terdapat dalam DSKP PSV tingkatan lima yang memberikan fokus pada kelas elektif SPM sahaja. Pendedahan bidang seni kraf batik di peringkat sekolah menengah

sangat terhad dan di peringkat sekolah rendah pula hanya mempelajarinya ketika tahun enam dengan menggunakan bahan gam sebagai pengganti lilin panas.

Model Training Needs Assessment (TNA) oleh Rossett (1987) memfokuskan perancangan yang sistematik bagi menganalisis keperluan modul E-Batik bakal guru sekolah menengah. Model TNA merupakan landasan utama bagi merangka perjalanan kajian dan menjawab persoalan kajian. Fasa analisis keperluan merupakan langkah awal bagi mengenal pasti isu dan masalah serta mengenal pasti penyelesaian kajian ini. Menurut Spacey (2018) dalam buku penulisan Saedah et al. (2021) menyatakan analisis keperluan adalah proses mengenal pasti keperluan yang berharga untuk komponen produk, perkhidmatan, pengalaman, proses, mesin, kemudahan atau infrastruktur. Langkah ini sangat penting untuk dijadikan rujukan utama daripada hasil dapatan temu bual responden yang berpengalaman dalam studio batik di UPSI dan guru opsyen PSV mengajar murid tingkatan lima.

1.3 Penyataan Masalah

Bagi tahap pengetahuan pedagogi ilmu kandungan guru PSV pada hari ini masih tidak memuaskan. Dapatan utama kajian Roslina dan Nik Rahimi (2019) menunjukkan komponen ilmu pengetahuan kandungan guru PSV memperoleh skor terendah iaitu min=4.11 dikenal pasti guru PSV tidak menguasai ke semua kemahiran dalam mata pelajaran PSV dan tidak memberikan penekanan yang seimbang dalam kurikulum sekolah menengah. Dapatan kajian ini disokong oleh Lee (2021) menunjukkan aspek pengetahuan guru PSV sebahagian besar kurang memahami prosedur dan strategi yang

sesuai dan berkesan untuk melaksanakan pentaksiran. Lanjutan daripada kajian Roslina dan Nik Mohd Rahimi (2019) telah mencadangkan pengkaji akan datang melakukan kajian kepada lebih ramai guru PSV bagi memperoleh gambaran menyeluruh Pengetahuan Pedagogi Ilmu Kandungan (PPIK) guru PSV di peringkat negeri dan kebangsaan serta pelbagai institusi pendidikan.

Keadaan ini juga berlaku disebabkan kebanyakan guru tidak menggunakan perisian aplikasi TMK dalam PdP kerana kekurangan pengetahuan sebagai BBM (Siti Hayati & Halina, 2020). Dapatan ini disokong Mohd Khairezan dan Au (2019) menyatakan guru PSV masih kurang pengetahuan TMK dalam mengintegrasikan secara kreatif di bilik seni serta tahap keyakinan sederhana menggunakannya. Bukan itu sahaja, menurut Brian, Gloria, Katini, Sarap dan Mersir (2019) kekerapan penggunaan E-book guru di dapati 0% dibandingkan dengan komputer atau komputer riba dan telefon pintar 52%, dan tablet 38%. Bagi kajian yang sama amalan penggunaan TMK guru untuk memberi arahan kepada pelajar adalah sederhana rendah iaitu min 2.90. Keadaan ini jelas menunjukkan amalan penggunaan TMK guru perlu diberikan perhatian yang serius.

Kajian lepas menurut Siti Zuraida dan Ahmed Waliyuddin (2019) modul bergambar penghasilan batik *Tie-dye* tidak menggunakan ilustrasi realistik. Hal ini juga memberikan kesukaran kepada guru dalam mengikuti proses penghasilan batik *Tie-dye* kerana imej bergambar. Menurut dapatan kajian Siti Zuraida dan Ahmed Waliyuddin (2019) guru mencadangkan kajian akan datang modul bergambar dengan penambahbaikan imej realistik lebih berfaedah untuk menunjukkan langkah-langkah menghasilkan Batik *Tie-dye*. Melalui dapatan kajian modul bergambar ini penyelidik

ingin mengkaji lebih mendalam keperluan Modul E-Batik dalam mengintegrasikan teknologi maklumat dan komunikasi yang lebih bersifat realistik sebagai BBM. BBM yang menarik dan tersusun dalam mengintegrasikan TMK akan menjadi tarikan utama kepelbagaian kaedah PdP.

Dapatan temu bual terancang Poon (2017) menyatakan 100 sampel rawak responden berumur 18 hingga 25 tahun daripada 50 responden lelaki dan 50 responden perempuan didapati mempunyai pengetahuan yang sederhana tentang batik yang berkaitan sejarah iaitu 29.09% dan berpendapat bahawa batik Malaysia tidak mempunyai kepentingan sebahagian budaya iaitu 69.09%. Hal ini amat membimbangkan jika nilai dan cinta akan seni kraf batik tidak dipupuk sejak dari peringkat sekolah lagi. Pentingnya penerapan bidang seni kraf batik dalam mata pelajaran PSV pada hari ini bagi memupuk kesedaran lebih awal dan terpelihara. Dalam kajian ini pengkaji perlu menjawab persoalan kajian tahap pengetahuan guru dan bakal guru PSV tentang kandungan seni kraf batik. Melalui dapatan data tahap pengetahuan ini dapat dinilai dalam kaedah pengumpulan data melalui temu bual.

Terdapat beberapa contoh modul elektronik kraf batik yang dijadikan rujukan bagi guru dan masyarakat bagi mempelajari bidang kraf tradisional ini. Antara modul elektronik yang sedia ada ialah:

Jadual 1.2

Modul Elektronik Kraf Batik Sedia Ada

Bil	Tajuk Modul Elektronik	Negara	Tahun	Sasaran
1	E Modul Celik Kraf 2.0 (EMCK 2.0)	Malaysia	2019	Umum
2	Seni Kraf Batik Motif & Teknik	Malaysia	2009	Umum
3	Seni Kraf Pewarnaan Batik	Malaysia	2009	Umum
4	E-Modul Batik Tulis Tunjung	Indonesia	2023	Siswa Menengah Pertama (SMP)
5	Modul Elektronik Wawasan Motif Batik Nusantara Mata Pelajaran Seni Budaya Seni Rupa SMA	Indonesia	2018	SMA Bopkri 2 Yogyakarta
6	E-Modul Berbasis Etnomatematika Batik Jawa Tengah Materi Transformasi Geometri	Indonesia	2023	Siswa SMK Kelas XI Semester Genap
7	E-Modul Wisata Batik Madura Berbasis dengan Pendekatan STEAM	Indonesia	2023	Kelas 5 Sekolah Dasar
8	Batik Craft Training Module	India	2023	Umum
9	Arts 8 Alternative Delivery Mode (ADM) Module On Batik: A Tradisional Art of Southeast Asia	Filipina	2020	Pelajar Gred 8

Sumber: Syikin (2021); Institut Kraf Negara (2009); Faizatul Holidiah (2023); Dewi Rosari & Maria (2018); Asiwati, Muhimatul, Siti Nabilah & Badriasholihah (2023); Isna, Ade, Ahmad Sudi, Gita, Khotimatul, Selly, Anneke & Noraini (2021); Council of Handicrafts Development Corporations (2024); Glizette (2020).

Berdasarkan jadual 1.2 di atas, analisis modul elektronik kraf sedia ada bagi kajian lepas adalah secara umum dan tidak berlandaskan panduan terutama bagi rujukan PdP guru bagi silibus DSKP tingkatan lima seni kraf batik. dapat dilihat berdasarkan jadual 1.2 di atas modul elektronik banyak terdapat di Indonesia bagi peringkat sekolah rendah dan menengah. Hal ini memperlihatkan kekurangan yang jelas terutama di Malaysia tiada kajian atau modul yang sesuai serta mengikut kehendak DSKP bidang seni kraf batik tingkatan lima. Ini membuktikan perlu ada satu

kajian keperluan modul elektronik bagi membantu guru PSV dalam proses PdP yang berkesan terutama pada peringkat amali di dalam bilik seni.

Terdapat juga modul elektronik bagi mata pelajaran selain PSV yang digunakan oleh guru dan murid di sekolah. Antara modul elektronik yang sedia ada ialah:

Jadual 1.3

Modul Elektronik Bagi Mata Pelajaran Sedia Ada

Bil	Tajuk Modul Elektronik		Negara	Tahun	Sasaran
1	E-Modul Matematik	Perisian	Malaysia	2022	Guru Matematik Sekolah Menengah
2	E-Modul Pengajaran dan Pembelajaran Ke-21 Teknologi dan Komunikasi (TMK)	Strategi dan Abad Berasaskan Maklumat	Malaysia	2020	Guru ICT
3	Modul e-PTA		Malaysia	2023	Pelajar tahun Akhir Seni Kulinari
4	Modul E-Mogoet		Malaysia	2023	Murid Matematik Tahun 2
5	Modul Teknologi Maklumat dan Komunikasi Pendidikan Tahun 2		Malaysia	2021	Guru ICT Tahun 2
6	E-Modul Eksperimen KSSM Tingkatan 4		Malaysia	2020	Guru Sains Tingkatan 4

(bersambung)

Jadual 1.3 (sambungan)

Bil	Tajuk Modul Elektronik	Negara	Tahun	Sasaran
7	E-Kompilasi Modul Pembelajaran	Malaysia	2021	Guru (PdPR)
8	Modul Bacaan Bahasa Melayu E-LiT	Malaysia	2021	Murid Permulihan Bahasa Melayu

Sumber: Izzahen (2022); Kolej Vokasional Malaysia (2023); Bahagian Pembangunan Kurikulum (2021); Institut Pendidikan Perguruan Kampus Ipoh (2020); Jabatan Pendidikan Negeri Sabah (2021); Jabatan Pendidikan Negeri Selangor (2021).

Berdasarkan jadual 1.3 di atas, menunjukkan terdapat modul elektronik bagi mata pelajaran sedia ada selain PSV. Modul sedia ada ini dibangunkan untuk murid dan juga guru sebagai sasaran utama untuk membantu kekurangan sumber yang sedia ada. Modul elektronik sedia ada kebanyakannya bagi mata pelajaran STEM jika dibandingkan dengan subjek elektif seperti PSV yang jauh ketinggalan serta kekurangan sumber dan bahan rujukan bagi bidang seni kraf batik. Kajian lepas juga masih belum ada modul E-batik yang sesuai serta digunakan dalam bidang darjah dan juga di peringkat pengajian tinggi.

Analisis keperluan kandungan merupakan langkah utama sebelum membangunkan dalam penghasilan modul dalam PdP. Guru sebagai penyampai maklumat dalam isi kandungan mata pelajaran akan mengenal pasti dan merancang topik serta maklumat yang bersesuaian sebelum membangunkan modul PdP. Menurut dapatan kajian Masliza dan Nor Ain (2021) menyatakan isi kandungan modul PdP yang menunjukkan peratusan tertinggi iaitu 81% guru bersetuju supaya panduan dimasukkan dalam modul dan peratusan kedua tertinggi ialah mencadangkan langkah

kerja. Isi kandungan modul adalah penting supaya guru boleh menggunakan modul secara teratur, mudah, jelas dan senang difahami untuk disampaikan kepada murid. Hal ini selari dengan dapatan kajian Suraya dan Md Nasir (2018) guru sangat senang untuk mengikuti modul kerana disertakan dengan langkah-langkah yang memudahkan untuk mengajar kepada murid. Modul yang lengkap membantu guru mengawal aktiviti bilik darjah dan objektif rancangan pengajaran harian (RPH) dapat menggunakan peruntukan masa mata pelajaran dengan baik.

Oleh yang demikian, kajian ini dijalankan atas kesedaran dan kepentingan untuk penambahbaikan kaedah PdP dalam seni kraf batik sekolah menengah terhadap tahap pengetahuan guru dan bakal guru PSV, keperluan dan kandungan yang perlu ada sebelum membangunkan modul E-Batik. Dapatan masalah yang dinyatakan di atas menggambarkan pelaksanaan PdP guru PSV perlu dinilai dan dikaji secara berterusan terutama aspek BBM bakal guru dalam seni kraf Batik. Kajian melibatkan BBM seni kraf batik masih kurang bagi membantu menambah sumber rujukan dalam mata pelajaran PSV sekolah menengah. Kajian ini akan memperincikan analisis keperluan kandungan sebelum membangunkan Modul E-batik PSV bagi sekolah menengah dalam PdP.

1.4 Objektif Kajian

Objektif kajian analisis keperluan kandungan bagi pembangunan modul E-batik sekolah menengah satu kajian penerokaan guru adalah untuk:

- i. Mengenalpasti tahap pengetahuan guru dan bakal guru PSV tentang DSKP bidang seni kraf batik tingkatan lima.
- ii. Meneroka kandungan yang perlu ada dalam Modul E-Batik PSV berdasarkan DSKP bidang seni kraf batik tingkatan lima.
- iii. Menganalisis keperluan Modul E-batik PSV dalam PdP sebelum proses pembangunan dilaksanakan.

1.5 Persoalan Kajian

Kajian ini adalah bertujuan untuk menjawab soalan-soalan berikut:

- i. Apakah tahap pengetahuan guru dan bakal guru PSV tentang DSKP bidang seni kraf batik tingkatan lima?
- ii. Apakah kandungan yang perlu ada dalam Modul E-batik PSV?
- iii. Adakah terdapat keperluan sebelum proses membangunkan Modul E-batik PSV dalam PdP?

1.6 Tujuan Kajian

Tujuan kajian ini dijalankan adalah untuk meneroka keperluan kandungan sebelum membangunkan Modul E-Batik bagi sekolah menengah yang melibatkan guru PSV, pelajar studio lanjutan batik dan pelajar studio batik tumpuan (FYP) Fakulti Seni, Kelestarian dan Industri Kreatif (FSKIK), Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI), Tanjong Malim, Perak. Kajian ini menjadi satu kajian rintis dalam tajuk seni kraf batik

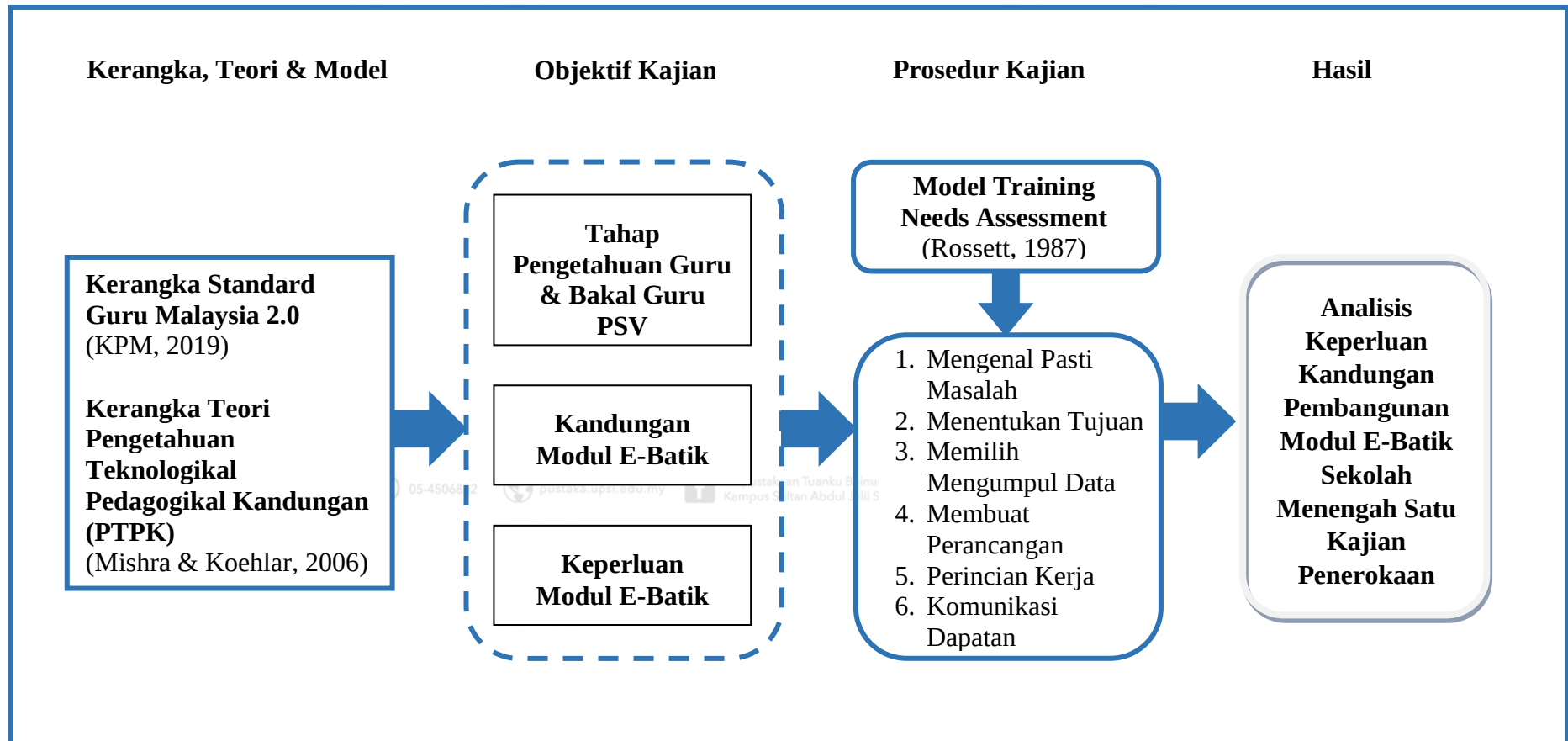
di sekolah menengah bagi silibus KSSM Pendidikan Seni Visual DSKP 2018 pelajar tingkatan lima dengan mengintegrasikan TMK.

1.7 Kerangka Teori Kajian

Kerangka kajian ini berkaitan dengan elemen yang menjadi objektif kajian ini. Kajian ini merujuk kepada Kerangka Standard Guru Malaysia 2.0 (KPM, 2019), Kerangka Teori Pengetahuan Teknologikal Pedagogikal Kandungan (PTPK) oleh Koehler dan Mishra, 2009 dan Model Training Needs Assessment (Rossett, 1987).

1.8 Kerangka Konseptual Kajian

Fokus kajian ini untuk membuat satu kajian penerokaan analisis keperluan sebelum membangunkan modul E-batik sekolah menengah. berdasarkan gabungan teori, model dan kerangka yang digunakan ini sesuaikan berdasarkan objektif kajian. hasil analisis keperluan pembangunan modul E-batik ini akan menjadi rujukan utama dalam pembangunan pada masa akan datang terutama peringkat sekolah menengah.

Rajah 1.1. Kerangka Konseptual Kajian

Rajah 1.1 menunjukkan kerangka konseptual kajian. Berpandukan kepada Kerangka Standard Guru Malaysia 2.0 (KPM, 2019), Kerangka Teori Pengetahuan Teknologikal Pedagogikal Kandungan (PTPK) oleh Koehler & Mishra, 2009 dan Model Training Needs Assessment oleh Rossett, 1987. Berdasarkan semua kerangka dan model yang menjadi rujukan kajian ini akan menjadi landasan utama bagi objektif kajian dalam membuat penerokaan analisis keperluan kandungan sebelum membangunkan modul E-batik sekolah menengah. Antara objektif kajian yang dijadikan panduan utama ialah tahap pengetahuan guru dan bakal guru PSV, Kandungan dan keperluan modul E-batik. Melalui objektif kajian ini pula, prosedur kajian berdasarkan Model Training Needs Assessment oleh Rossett, 1987 bagi mengenal pasti masalah, menentukan tujuan kajian, memilih dan mengumpul data, membuat perancangan, perincian kerja dan komunikasi bagi membentangkan dapatan kajian keseluruhan. Berdasarkan prosedur yang dilakukan di akhir kajian ini akan memperoleh keperluan dan kandungan pembangunan modul E-batik sekolah menengah.

1.9 Definisi Operasional

Berikut merupakan definisi operasional yang menerangkan topik-topik utama kajian yang akan dijalankan ialah:

1.9.1 Analisis

Menurut Saedah, Norlidah, Dorothy dan Zaharah pada 2013 di dalam kajian analisis keperluan modul (Aliza & Zamri, 2017) menyatakan fasa analisis ialah fasa permulaan kajian iaitu maklumat dalam konteks dan persekitaran yang hendak dikaji dikumpulkan. Dalam kajian ini analisis merupakan peringkat yang sangat penting bagi mengenal pasti masalah utama dalam membangunkan modul E-batik sekolah menengah. Analisis awal ini juga dapat merangka strategi dalam menentukan kaedah kajian yang akan dipilih oleh penyelidik untuk mendapatkan data berdasarkan objektif kajian. Analisis yang diberikan perhatian ialah keperluan dan kandungan modul E-batik.

1.9.2 Keperluan modul

Kajian analisis keperluan adalah sebahagian daripada proses kajian reka bentuk dan pembangunan modul (Aliza & Zamri, 2017). Analisis keperluan penting dalam membangunkan sesuatu produk bagi memastikan produk yang dibina dapat memenuhi keperluan pengguna (Masliza & Nor Ain, 2021). Menurut Ismail, Mohd Razimi, Hishamuddin, dan Shazwan (2019) menyatakan kajian secara mendalam dibuat terhadap keperluan sesuatu pernyataan masalah itu untuk mengenal pasti keperluan dan kemudian telah dikenal pasti ini disusun mengikut keutamaan keperluan. Analisis keperluan kajian ini untuk mengenal pasti kehendak guru dan bakal guru PSV tentang pembangunan modul E-batik bagi sekolah menengah. Pandangan daripada guru dan bakal guru PSV sangat penting yang merupakan

komponen utama dalam Kerangka Standard Guru Malaysia 2.0. Keperluan yang diperoleh secara tidak langsung mengenal pasti permasalahan bagi tajuk seni kraf batik tingkatan lima sekolah menengah untuk dijadikan panduan pembangunan modul E-batik.

1.9.3 Kandungan modul

Kandungan yang akan direka oleh penyelidik sebagai elemen utama proses PdP (Noraini & Siti Fatimah, 2021). Kandungan modul ini dirangka dan dikenal pasti berdasarkan dapatan temu bual oleh guru PSV berpengalaman dan bakal guru sebagai responden kajian. Menurut Noraini dan Siti Fatimah (2021) menyatakan kandungan modul pengajaran mesti setara dengan hasil dan pentaksiran pembelajaran. Kajian ini memfokuskan seni kraf batik tingkatan lima berdasarkan DSKP 2018. Kandungan cukup berdasarkan topik-topik khusus yang perlu disampaikan oleh guru kepada murid (Noraini & Siti Fatimah, 2021).

1.9.4 Modul Elektronik

Modul elektronik sering kali dikaitkan dengan teknologi maklumat dan komunikasi serta menjadi panduan utama dalam pembangunan BBM. Menurut kajian Wijaya, Vidianti, dan Pebriantika (2019) menyatakan salah satu pengajaran berasaskan teknologi maklumat ialah E-Modul. Bagi kajian ini menerapkan elemen TMK untuk modul E-batik sekolah menengah bagi tajuk seni kraf batik. Penggunaan E-modul

tang menerapkan elemen TMK sangat penting dan diberikan penekanan yang serius terutama dasar pendigitalan oleh KPM 2024. Menerusi kajian Belia, Murtono, Sri dan Hendri (2022) menyatakan perbezaan antara modul dan E-Modul adalah lebih ketara dalam peranti yang digunakan, di mana E-modul menggunakan perisian dan media tambahan lain untuk melengkapi modul.

1.9.5 Batik

Batik merupakan seni tekstil yang telah lama wujud dan ia merupakan salah satu asal usul identiti Malaysia (Noor Areen, 2021). Istilah "batik" dianggap berasal dari dua perkataan: "amba," yang bermaksud "tulis" dan "titik" (Noor Areen, 2021). Batik ialah teknik pewarnaan tahan lilin yang digunakan pada tekstil dan sebahagian daripada budaya sartorial Melayu (Nazlina & Kahirul Aidil Azlin, 2017). Seni kraf batik dipelajari oleh murid tingkatan lima sekolah menengah. Seni kraf batik ini merangkumi sub tajuk utama iaitu batik canting, batik blok, batik ikat dan celup dan batik skrin. Kementerian Pendidikan misalnya telah terus berusaha untuk menambah baik dan mengekalkan unsur-unsur budaya yang menonjol dalam kurikulum sekolah bertujuan untuk menyemai kesedaran budaya di peringkat sekolah (Ahmed, 2019). Dalam kajian ini seni kraf batik sangat penting bagi analisis sebelum membangunkan modul E-batik sekolah menengah sebagai panduan guru dan bakal guru PSV.

1.10 Kepentingan Kajian

Dapatan kajian analisis keperluan kandungan sebelum membangunkan Modul E-Batik ini sangat penting kerana dapat dijadikan rujukan kepada pelbagai pihak terutama dalam bidang pendidikan bagi mata pelajaran PSV bidang seni kraf Batik sekolah menengah. Terdapat kepentingan kajian yang menjadi keutamaan penyelidik ialah menjadi rujukan dan penanda aras kepada KPM dalam menyusun strategi peningkatan profesionalisme guru sedia ada dan bakal guru PSV yang akan berkhidmat serta yang telah lama mengajar di sekolah menengah.

Analisis keperluan kandungan sebelum membangunkan Modul E-Batik ini penting terhadap BPK dalam mengenal pasti persediaan awal pembangunan kandungan kurikulum PSV dalam bidang seni kraf Batik dalam sekolah menengah. Kajian ini dapat membantu peningkatan kualiti pendidikan selaras dengan aspirasi negara terutama bagi mata pelajaran PSV. Dapatan ini boleh dimanfaatkan oleh Pusat Kegiatan Guru (PKG) bagi mengenal pasti keperluan kandungan utama sebelum membangunkan modul E-Batik yang boleh digunakan di sekolah terutama kepada guru PSV. Melalui dapatan kajian ini PGK boleh membantu guru PSV penambahbaikan sumber BBM berasaskan TMK terutama dalam seni kraf batik di sekolah menengah.

Pemilihan teori bagi kajian ini akan membantu penyelidik pada masa akan dapat melihat kesesuaian dan proses penyelidikan bagi keperluan sebelum membangunkan modul terutama dalam mata pelajaran PSV. Hal ini sangat penting kerana bagi bidang seni kraf batik tingkatan lima belum ada lagi kajian terkini bagi melihat keperluan

membangunkan modul tersebut. Bagi kaedah kajian ini pula penyelidik memilih kualitatif dan kuantitatif bagi melengkapkan keseluruhan penyelidikan. Kaedah campuran ini sangat sesuai berdasarkan pengumpulan data iaitu temu bual, analisis dokumen DSKP bidang seni kraf batik tingkatan lima dan mendapatkan kesepakatan pakar iaitu kaedah *Fuzzy Delphi* (FDM) berdasarkan soal selidik yang diberikan. Kaedah kajian ini dapat membantu bakal penyelidik membuat kajian yang lebih berkualiti terutama kaedah FDM yang memerlukan kesepakatan pakar modul, pakar bidang batik dan pakar bidang PSV menilai kesesuaian kandungan modul E-batik.

Kajian ini juga memberikan gambaran jelas dapatan kajian bagi Institusi Pengajian Tinggi (IPT) bagi mengenal pasti tahap pengetahuan bakal guru PSV dalam bidang seni kraf batik yang dapat disesuaikan dengan rubrik dan aktiviti serta penilaian pelajar di universiti awam dan swasta. Tidak ketinggalan juga tahap pengetahuan guru sedia ada yang berpengalaman dalam PSV dinilai dan dilakukan analisis untuk melihat perkaitan penguasaan pedagogi ilmu kandungan mata pelajaran. Analisis keperluan kandungan seni kraf batik ini sangat penting sebagai rujukan kerana pengkaji merujuk silibus DSKP seni kraf batik tingkatan lima 2018 sebagai panduan kajian ini dalam melengkapkan kandungan yang bersesuaian dengan modul E-batik. Bagi keperluan pula penyelidik meneroka sumber dan bahan yang boleh dimasukkan berdasarkan cadangan responden serta kesepakatan pakatan diperolehi dari kaedah *Fuzzy Delphi* (FDM)

Bagi guru dan bakal Guru PSV, dapatan kajian bagi keperluan kandungan modul E-batik tingkatan lima sekolah menengah akan dapat dijadikan landasan rujukan dalam memastikan proses PdP penghasilan batik dalam tajuk seni kraf

dilaksanakan dengan betul dan tersusun. Melalui penerokaan keperluan kandungan bagi Modul E-batik ini bakal guru PSV dapat mengenal pasti tahap pengetahuan dalam seni kraf batik yang perlu dikuasai sebagai persediaan awal sebelum mendapat penempatan di sekolah.

Hakikatnya analisis keperluan modul ini juga mempunyai peranan seperti serampang dua mata. Di samping mengenal pasti tahap pengetahuan dan panduan tentang kraf batik sekolah menengah, ini juga membantu memupuk cintai warisan kraf tradisional yang semakin dilupakan oleh generasi X pada hari ini. Kajian ini juga memupuk nilai murni dalam diri guru dan bakal guru PSV supaya menghargai pengalaman dan pengetahuan dalam bidang seni kraf batik yang telah dipelajari untuk dikongsi bersama anak didik mereka di sekolah dan di masa hadapan.

1.11 Batasan Kajian

Kajian ini hanya memfokuskan kepada satu kajian analisis keperluan dan kandungan bagi modul E-batik sekolah menengah satu kajian penerokaan. Kajian ini memfokuskan tajuk seni kraf batik bagi DSKP tingkatan lima sekolah menengah. Bagi tumpuan tajuk seni kraf batik ini meliputi kandungan asal DSKP 2018 iaitu standard kandungan, standard pembelajaran dan standard prestasi. Bagi kajian ini, tajuk seni kraf batik ini merangkumi semua iaitu batik canting, batik blok, batik ikat dan celup serta batik skrin. Pemilihan tajuk seni kraf batik ini kerana dapatan kajian lepas menurut Siti Zuraida dan Ahmed Waliyuddin (2019) modul bergambar penghasilan batik *Tie-dye* tidak menggunakan ilustrasi realistik. Hal ini juga

memberikan kesukaran kepada guru dalam mengikuti proses penghasilan batik *Tie-dye* kerana imej bergambar. Hal ini membuktikan terdapat masalah dalam proses PdP bagi pelaksanaan seni kraf batik tanpa menggunakan bahan bantu mengajar berasaskan TMK iaitu menggunakan ilustrasi realistik berdasarkan modul elektronik. Kajian ini melibatkan guru dan bakal guru PSV bagi mengintegrasikan bahan bantu mengajar E-batik dalam pelaksanaan PdP bidang seni kraf batik tingkatan lima sebagai persediaan awal mendapatkan data sebelum membangunkan modul.

a) Responden Kajian

Sampel kajian ini melibatkan lima orang guru PSV sekolah menengah harian biasa yang berpengalaman lebih 10 tahun. Responden guru PSV merupakan daripada guru tiga orang guru di Selangor, satu orang guru di Kedah, dan satu orang guru Sarawak. Responden guru PSV berpengalaman sangat penting bagi mendapatkan pengalaman dan pendapat serta situasi sebenar di sekolah terutama pelaksanaan PdP bidang seni kraf batik tingkatan lima. Pemilihan guru opsyen adalah sangat penting kerana mereka menjadi pakar rujuk di sekolah bagi guru bukan opsyen terutama ketua panitia PSV. Terdapat juga enam orang pelajar Ijazah Sarjana Muda Pendidikan Seni dengan Kepujian daripada Studio Lanjutan Batik dan 14 orang pelajar studio batik tumpuan (FYP) di FSKIK, UPSI, Tanjong Malim, Perak. Responden pelajar studio batik ini seramai 20 orang daripada semester dua hingga semester tujuh yang telah mengikuti studio batik asas serta mempunyai pengetahuan tentang proses penghasilan seni kraf batik. Responden bakal guru PSV ini juga sangat penting bagi mendapatkan pendapat pelaksanaan proses penghasilan batik serta pengalaman sedia ada tentang keperluan

modul E-batik. Bakal guru PSV juga dapat memberikan pendapat terutama dalam pelaksanaan TMK bagi modul elektronik sebagai generasi pendidik yang lebih muda. Kesahan pakar diperlukan seramai 10 orang bagi mendapatkan kesepakatan bagi kandungan modul E-batik yang dicadangkan oleh guru dan bakal guru PSV. Pakar ini ialah dua orang pensyarah daripada bidang batik, 3 orang pensyarah bidang modul, 1 orang guru cemerlang PSV dan 4 orang ketua panitia PSV.

b) Lokasi Kajian

Bagi responden pelajar studio lanjutan batik, kajian ini dilaksanakan di kediaman mereka masing-masing kerana dalam cuti semester. Semasa tempoh cuti semester semua pelajar di arah pulang kediaman masing-masing atas faktor keselamatan yang melibatkan wabak *Covid-19*. Jika responden bersetuju untuk hadir pada waktu dan tempat tertentu maka penyelidik juga hendaklah hadir pada waktu dan tempat yang telah ditetapkan (Azizi, Voo, Ismail & Mohd Dahlan, 2021). Bagi memenuhi permintaan responden guru PSV dan pelajar studio lanjutan batik, temu bual kajian ini dilaksanakan di kediaman masing-masing secara dalam talian. Responden pelajar juga menghadapi masalah jarak jauh kerana berada di kampung halaman masing-masing. Pelaksanaan temu bual dalam talian kerana atas permintaan guru PSV kerana tidak mengganggu tugas hakiki di sekolah dan juga faktor serta jarak jauh yang melibatkan kos. Bagi memenuhi permintaan responden kajian ini diteruskan secara dalam talian menggunakan *Google Meet*.

c) Tempoh Kajian

Kajian ini dilaksanakan bermula 26 Julai 2022 hingga 26 Julai 2023 berdasarkan surat kelulusan etika penyelidikan (manusia) UPSI dengan nombor rujukan surat 2022-0593-01. Kajian ini telah memulakan temu bual pada 30 Julai 2022 sehingga 13 September 2022. Temu bual bagi semua responden selama hampir empat bulan bagi melengkapkan maklumat pengumpulan data kajian ini.

1.12 Rumusan

Secara keseluruhan huraian kajian serta dapatan ini boleh membantu hala tuju dalam kajian penyelidikan dan penerokaan analisis keperluan kandungan bagi Modul E-Batik bakal guru PSV sekolah menengah. Bab ini juga merupakan tunjang asas bagi mengenal pasti keperluan dan kandungan modul E-batik PSV dalam seni kraf Batik tingkatan lima mengintegrasikan teknologi maklumat dan komunikasi (TMK). Di dalam bab ini mengandungi maklumat permasalahan kajian yang mendorong penyelidik untuk membuat kajian dengan lebih mendalam dan terperinci. Objektif dan tujuan kajian ini dapat mengupas secara terperinci tentang keseluruhan fokus utama kajian penyelidikan. Kekuatan sesebuah penyelidikan bergantung kepada hasil dapatan utama dalam bab ini di tulis dengan teliti agar kajian ini dapat dilaksanakan dengan sistematik mengikut proses yang telah dirancang oleh penyelidik.